

Naam: P. van Heteren/A. Dohmen
Datum: 13 september 2021
Team/teamonderdeel: ADV Regie

Collegevoorstel

Onderwerp	bijdrage aan herstel Mans Kapbaargmozaïek
Advies Is er een uiterste behandeldatum?	Bespreekstuk
Portefeuillehouder	J.M. van Rees
Openbaar	Openbaar met embargo tot 2 weken na besluit
Raadsvoorstel of raadsbrief	raadsbrief

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

De stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek heeft het initiatief genomen tot verdere restauratie van het Mans Kapbaargmozaïek in de tunnel Wierdensestraat. 145 mozaïekpanelen verkeren, na een eerder restauratieproject van dezelfde stichting, in goede staat. Maar 208 panelen zijn inmiddels aan volledige restauratie toe of kunnen ter plaatse worden gerepareerd. Het college ondersteunt dit initiatief en levert hiervoor een financiële bijdrage.

Voorgesteld besluit

1. Het initiatief tot (verder) herstel van het Mans Kapbaargmozaïek in de tunnel Wierdensestraat te ondersteunen;
2. Hiervoor een bedrag van €75.000 beschikbaar te stellen aan de stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek;
3. Dit bedrag ten laste van het positief begrotingsaldo van 2021 te brengen en dit te verwerken in de slotrapportage 2021;
4. De raad te informeren met bijgevoegde raadsbrief "Bijdrage aan herstel Mans Kapbaargmozaïek" (kenmerk Raad-2106854).

Inleiding

In de periode 1993-2001 is op initiatief van de Stichting Stadsherstel aan de wanden van de spoortunnel in de Wierdensestraat in Almelo het Mans Kapbaargmozaïek gerealiseerd. Dit ruim 400 meter lange mozaïek verbeeldt de door G.B. Vloedbeld opgetekende avonturen van Mans Kapbaarg, een Almelse jongen die in het leger van Napoleon verre reizen maakte. Het mozaïek is gemaakt door scholieren van het ROC onder begeleiding van kunstenaress Ineke Pezie. De mozaïeken zijn gemaakt van allerlei restmaterialen.

Na de gereedkomen in 2001 is het mozaïek geschonken aan de gemeente. Na verloop van tijd begon het mozaïek af te takelen, mede vanwege weersinvloeden. Daarom werd vanaf 2007, mede vanuit de gemeente, nagedacht over herstel van het mozaïek. Vanuit de stichting Stadsherstel is de Stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek opgericht, met als statutair doel:

- “1. de restauratie en behoud van het in de tunnel in de Wierdensestraat te Almelo aangebrachte mozaïek.
2. de stichting heeft geen winstoogmerk.”

In 2010-2014 is door deze stichting het mozaïek gerestaureerd. De stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek heeft hiervoor, naast een bijdrage van de gemeente a €100.000, fondsen geworven en (particuliere) bijdragen ontvangen. De slechte delen zijn hersteld door het mozaïek op nieuwe platen van een ander materiaal te plakken. Met deze platen als ondergrond werd het mozaïek beter bestand tegen weersinvloeden en heeft het een langere levensduur. 78 panelen, die destijds nog in een goede staat verkeerden, zijn niet gerestaureerd en blijven hangen.

In 2019 is groot onderhoud aan de tunnel uitgevoerd. Om deze werkzaamheden onbelemmerd te kunnen doen, zijn de mozaïekplaten verwijderd en opgeslagen. Panelen die hierbij schade hebben opgelopen, zijn voor een deel hersteld. Na afloop van de werkzaamheden zijn de meeste platen teruggehangen in de tunnel, echter 55 stuks niet. Deze waren in een dermate slechte staat, dat terughangen geen zin had. Ook de teruggehangen platen zijn niet allemaal even goed, onder andere omdat deze nog de oude onderplaat hebben.

Een recente inventarisatie van de stichting laat het volgende beeld zien:

In goede staat:	145 panelen
Te restaureren, nog in opslag:	55 panelen
Licht beschadigd, ter plekke restaureren:	84 panelen
Te restaureren, nog in tunnel: (exclusief de trapopgangen)	69 panelen

De stichting heeft, samen met een kunstenaar, begroot wat herstel van de 208 panelen kost. Dit bedrag komt uit op bijna €88.000. De stichting vraagt nu een gemeentelijke bijdrage van €75.000. De overige €13.000 is al beschikbaar voor het project.

Beoogd effect

Herstel van de nog te restaureren panelen van het Mans Kapbaargmozaïek via een bijdrage aan de stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek. Hiermee wordt ook de betrokkenheid van de stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek bij het kunstwerk versterkt.

Argumenten voor

1.1 Mozaïek is gemeentelijk eigendom

Het Mans Kapbaargmozaïek is gemeentelijk eigendom. Het is in de periode 1993-2001 gerealiseerd op initiatief van de stichting Stadsherstel en vervolgens geschonken aan de gemeente Almelo. Vanwege het eigendom is de gemeente ook eerste verantwoordelijke voor de staat van het mozaïek, dus ook voor het onderhoud.

1.2 Verder herstel is nodig voor het behoud

Bij een eerder herstelproject in de jaren 2010-2014 is een groot deel van de panelen gerestaureerd. De slechte platen waarop de mozaïeken waren gelijmd, zijn vervangen door platen die beter tegen de weersomstandigheden kunnen. Hiermee is de levensduur van deze mozaïekdelen verlengd. Echter zijn destijds niet alle platen gerestaureerd, omdat een deel ervan nog in goede staat was. Nu zijn we weer een aantal jaren verder en zijn de platen verwijderd geweest in verband met onderhoud aan de tunnel. Om het mozaïek te behouden, zijn nu ook deze platen toe aan restauratie met gebruik van de nieuwe soort plaat.

1.3 Initiatief vanuit de samenleving

De eerdere restauratie is uitgevoerd door de stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek (die voortkomt uit de stichting Stadsherstel). Deze stichting achtte restauratie van groot belang. Met een gemeentelijke bijdragen van €100.000, vele bijdragen van derden (fondsen, sponsors, particulieren) en de inzet van een kunstenaar en veel vrijwilligers heeft de stichting een groot deel van het mozaïek

gerestaureerd. Met de behoefte aan een volgend herstelproject is de stichting nieuw leven ingeblazen.

2.1 Stichting voor herstel en onderhoud

Vanwege de huidige staat van een deel van de panelen is de stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek weer actief geworden. Men wil zich opnieuw inzetten voor de restauratie. Maar de stichting gaat zich ook bekommeren om het beheer en onderhoud van het mozaïek. De stichting heeft een (andere) kunstenaar benaderd om de restauratie uit te voeren.

2.2 Gemeentelijke bijdrage voor actuele projectdeel

Het huidige restauratieproject is door de stichting begroot op bijna €88.000. Men vraagt van de gemeente nu een bijdrage van €75.000. De overige €13.000 is al beschikbaar, dit wordt gefinancierd uit het onderhoudsbudget, een eerder toegezegde bijdrage en de kas van de stichting. Met dit bedrag kan het nu actuele deel van het project, restauratie van de mozaïeken aan de tunnelwand, worden uitgevoerd.

3.1 Slotrapportage

Een bijdrage aan dit restauratieproject is niet opgenomen in de gemeentelijke begroting. Aangezien de stichting zo snel mogelijk wil beginnen met de werkzaamheden, wordt gevraagd om een gemeentelijke bijdrage op korte termijn. Vandaar dat wordt voorgesteld deze bijdrage van €75.000 ten laste van het positief begrotingssaldo van 2021 te brengen en dit te verwerken in de Slotrapportage 2021.

Kanttekeningen

1.1 Eerder is al herstel ondersteund

In 2010-2014 heeft de gemeente Almelo de restauratie van het mozaïek al ondersteund, ook financieel (€100.000). Destijds is het restauratieproject beëindigd toen alle destijds slechte panelen waren hersteld. De destijds nog goede panelen zijn sindsdien slechter geworden. Zonder restauratie zullen deze verder vervallen of niet teruggeplaatst kunnen worden. Het mozaïek bestaat dan alleen uit de al gerestaureerde panelen. Het verhaal dat met het mozaïek wordt verbeeld, kent daarmee geen continuïteit.

2.1. Trapopgang wordt nu niet gerestaureerd

Met bovengenoemd budget van €75.000 kunnen de aanwezige mozaïekpanelen in de trapopgang niet worden hersteld. Eén trapopgang is voorzien van (grote) mozaïekpanelen. Het idee van de stichting is om in een later stadium de panelen van één trapopgang te restaureren, deze met nieuwe mozaïeken aan te vullen en de andere trapopgangen ook van mozaïeken te voorzien. De kosten hiervan zijn door de stichting begroot op €25.000. Het college heeft aangegeven bereid te zijn een bedrag ter hoogte van €25.000,- hiervoor beschikbaar te stellen, zodat daarmee het gehele project kan worden afgerond. Dit vraagt echter wel een separaat besluit op het moment dat restauratie van de trapopgangen actueel wordt (wanneer afronding van de mozaïeken aan de tunnelwanden nadert).

Kosten, opbrengsten en dekking

Voorgesteld wordt het bedrag van €75.000 ten laste te brengen van het positief begrotingssaldo van 2021 en te verwerken in de Slotrapportage 2021. In de begroting 2021 is geen bedrag opgenomen voor dit project. Op deze wijze is het mogelijk het project op korte termijn, nog in 2021, op te starten. Voor het vervolg, restauratie van de trapopgangen, is een separaat besluit nodig. Hiervoor zal te zijner tijd dekking moeten worden gevonden. Het college staat hier positief tegenover.

Uitvoering

Na uw besluit zal onmiddellijk het gesprek worden aangegaan met de Stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek. De gemeentelijke bijdrage wordt vastgelegd in brief aan de stichting (zie bijlage). Uitvoering van de herstelwerkzaamheden ligt bij de stichting.

Bijlagen

- Inkomende brief "Herstel van het Mans Kapbaargmozaïek" van de Stichting Herstel Mans Kapbaargmozaïek d.d. 15 juni 2021, inclusief bijlage (Inkomend – 103245)
 - Raadsbrief "Bijdrage aan herstel Mans Kapbaargmozaïek", Raad-2106854
 - Uitgaande brief "Bijdrage herstel Mans Kapbaargmozaïek", UIT - 21100367
-

Procesinformatie

Intern overleg

De nota is opgesteld in overleg tussen Adviespool (adviseur cultuur) en beheer van Uitvoering Fysiek. Met betrekking tot de dekking is overlegd met de financieel adviseur van team Financiën.

Afstemming met portefeuillehouder

Afstemming heeft plaatsgevonden in het portefeuille-overleg Cultuur. De wethouder is akkoord met de nota.

Directie-advies

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit

Reguliere persconferentie (na afloop embargo van twee weken).